

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla dr. Kamarás Gábor ügyvéd által képviselt felperesnek, személyesen eljáró alperes ellen, szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében, a Fővárosi Bíróság 2008. március 10. napján kelt 20.P.21.612/2005/37. számú, és a 38. sorszámú kijavító végzéssel kijavított ítélete ellen, a felperes részéről 39. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy az állam javára külön felhívásra fizessen meg 384.000 (háromszáz-nyolcvannégyezer) forint fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes módosított keresetében elsődlegesen annak a megállapítását kérte, hogy a peres felek által 2004. augusztus 18-án és 2004. december 14-én megkötött kölcsönszerződések - valódi szerződéskötési akarat hiányában - nem jöttek létre. Másodlagos kérelme annak megállapítására irányult, hogy a perbeli szerződések színlelték (semmisek); harmadlagosan pedig uzsora, illetve tévedés jogcímén támadta a szerződéseket. Amennyiben a bíróság a szerződéseket érvényesnek és hatályosnak tekinti, negyedsorban az alperest a szerződések teljesítésére, a kölcsönösszegek átadására kötelezését kérte. Kereseti kérelmei jogalapjaként a Ptk. 202., 205., 207. és 210.§-ait jelölte meg.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Védekezése szerint a felek akarata egyértelműen a kölcsönszerződések megkötésére irányult. Állította, hogy a kölcsön összege a lánya nevén levő, de ténylegesen őt illető ingatlan értékesítéséből

származott, mely eladásából keletkezett 5,4 millió forintot befektetési céllal, 16%-os kamatra adott kölcsön a felperesnek. Előadta: a kölcsönösszeget az ő megbízás alapján a testvére, ZZ adta át a felperesnek, a felperes által a közjegyző előtt adott tartozáselismerő és kötelezettségvállaló nyilatkozat ellenében. A 2004. december 14-i kölcsönszerződéssel kapcsolatban közölte: azzal a céllal nyújtott további egymillió forint összegű kölcsönt a felperesnek, hogy ily módon a felperes banki hitelhez jusson, és a hitel segítségével képes legyen részére a teljes kölcsönösszeg visszafizetésére, azonban a felperes a szerződésekben vállalt fizetési kötelezettségének így sem tett eleget.

Az elsőfokú bíróság kijavított ítéletével a felperes keresetét elutasította és kötelezte, hogy a le nem rótt 384.000 forint kereseti illetéket felhívásra fizesse meg az államnak. Az ítélet indokolásában tényként megállapította: a felek között 2004. augusztus 18. napján létrejött kölcsönszerződés alapján az alperes a felperesnek 5.400.000 forint kölcsönt nyújtott, melyet a felperes 2004. november 20. napjáig vállalt visszafizetni; a kamat mértékét évi 16%-ban, az esetleges késedelembe esés időpontjától kezdődően pedig évi 20%-ban határozták meg. A felperes dr. XY közjegyző-helyettes előtt a 1122/2004. számú közjegyzői okiratban a kölcsönszerződésben foglaltak szerint tartozáselismerő és kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett; egyidejűleg 5.400.000 forint és járulékai erejéig a felpereshrsz. alatti ingatlanon fennálló 80/160 tulajdoni hányadára az alperes javára jelzálogjog került bejegyzésre. Megállapította azt is, hogy a felek 2004. december 14-én újabb kölcsönszerződést kötöttek, melynek alapján az alperes 1.000.000 forint kölcsönt adott át a felperesnek, melynek visszafizetését a felperes 2005. január 31-ig vállalta, az előző szerződésben foglaltakkal egyező mértékű kamatkikötés mellett; a kölcsönszerződés biztosítására a felperes tulajdoni hányadára, 1.000.000 forint és járulékai erejéig, az alperes javára jelzálogot alapítottak.

Az elsőfokú bíróság kiemelte: a felperes kétséget kizáróan nem bizonyította, hogy milyen okból írt alá két esetben is valótlan tartalmú okiratokat és tűrte, hogy az azokban foglaltak biztosítására jelzálog kerüljön bejegyzésre a tulajdoni hányadára, illetve, hogy miért tett a 2004. augusztus 18-ai - általa valótlan tartalmúnak tartott - szerződésben foglaltaknak megfelelő, közokiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatokat. Az elsőfokú bíróság mérlegelve a perbeli bizonyítékokat arra a meggyőződésre jutott, hogy a felek közötti valódi szerződéskötési szándékot támasztja alá az alperesnek a szerződések létrejöttére vonatkozóan előadott személyes nyilatkozata és ZZ-nak az ezt megerősítő tanúvallomása, valamint az a körülmény is, hogy az alperes igazoltan rendelkezett a kölcsönösszeggel. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában hangsúlyozta: a perbeli tanúk vallomásával a felperesnek azt sem sikerült kétséget kizáróan bizonyítania, hogy a felek valós és közös ügyleti akarata más szerződés megkötésére irányult volna, illetve, hogy valójában egyáltalán nem akartak egymással szerződést kötni (színlelt szerződés). Nem fogadta el az elsőfokú bíróság a felperesnek a szerződések uzsorás voltára történő hivatkozását sem, mert a felperes az eljárás során elmulasztotta pontosan megjelölni, milyen hátrányos helyzetét kihasználva és az

alperessel ténylegesen milyen mértékű, az írásba foglalttól eltérő kamatban állapodtak meg. Rámutatott, hogy a felperes által meghallgatni kért tanúk nem tudták bizonyítani, hogy valójában milyen összeg került átadásra a felperes részére. Utalt arra is, hogy a kölcsönszerződések írásban jöttek létre, azok a felek személyét, jogait és kötelezettségeit egyértelműen tartalmazták, a felperes közjegyző előtt a 2004. augusztus 18-ai szerződésekkel egyező tartalmú tartozáselismerő nyilatkozatokat tett, valamint a földhivatali határozatokból is értesült arról, hogy az ingatlanára jelzálog került bejegyzésre. A kifejtettekre figyelemmel a felperes alappal nem hivatkozhatott arra, hogy tévedésben volt a szerződés tartalmát illetően, és csupán közvetlenül a perindítás előtt - a jogi képviselőjének felvilágosítása alapján - szerzett tudomást a támadott szerződések valódi tartalmáról. A negyedleges kereseti kérelem körében az elsőfokú bíróság kiemelte: a felperes kétséget kizáróan nem bizonyította, hogy a pénz átadása nem történt meg. Ezzel szemben az alperes és ZZ tanú egyezően adták elő, hogy a pénz átadására a közjegyzői okirat aláírását követően került sor, ennek ellenkezőjét - a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékokra is figyelemmel - a felperes nem bizonyította. Arra vonatkozóan, hogy az 1 millió forint átadása nem történt meg, a felperes szintén nem ajánlott fel bizonyítást.

Az ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel, melyben elsődlegesen annak megváltoztatását, a keresetének helyt adását, másodlagosan - a tényállás iratellenességére és felderítetlenségére hivatkozással - annak hatályon kívül helyezését kérte. Álláspontja szerint egyértelműen bebizonyosodott, hogy a 2004. augusztus 18-ai szerződés a pénzösszeg átadására vonatkozóan valótlan tartalmú, a kölcsönösszeg tényleges átadására a kölcsönszerződés illetve a tartozáselismerő nyilatkozat aláírásáig nem került sor, a pénz átadásának megtörténte pedig az alperes által állított egyetlen tanú az elsőfokú ítélet szerint sem tekinthető érdektelennek. Alaptalannak tartotta az elsőfokú bíróságnak XX tanú elfogultságára vonatkozó megállapítását is. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte azt a körülményt, hogy az alperes sem az okiratot szerkesztő ügyvédnek, sem a közjegyzőnek nem adta meg a titoktartás alóli felmentést. A tényállás felderítetlensége körében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság indokolatlanul utasította el az ügyvédi tényvázlat beszerzésére tett indítványát.

Az alperes ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, annak helyes indokaira tekintettel. Előadta: a felperesi érvelés ellentmondásosságát abban látja, hogy amennyiben nem történt volna meg a pénz átadása, a felperes nem adta volna át a testvére részére a közjegyző előtt készült tartozáselismerő nyilatkozatot.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdés alapján a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű, ezért helytálló mérlegelésével állapította meg a releváns tényállást, melyet a másodfokú bíróság is elfogadott döntése alapjául. A helyes tényállásból az elsőfokú bíróság helyes jogkövetkeztetésre jutott, ezért megalapozott

az érdemi döntése is. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel a másodfokú bíróság az alábbiakra mutat rá:

Az elsőfokú bíróság ítélete meghozatalakor nem sértette meg a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat. A Fővárosi Ítélőtábla kiemeli, hogy a Legfelsőbb Bíróság által kialakított állandó bírói gyakorlat alapján a másodfokú eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére kivételesen és csak akkor kerülhet sor, ha a tényállás feltáratlan, iratellenes vagy okszerűtlen, illetve logikai ellentmondást tartalmaz.

A Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el.

A Pp. 196.§ (1) bekezdés e) pontja értelmében a magánokirat az ellenkező bebizonyításáig teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette,

illetőleg elfogadta, vagy magára kötelezőnek ismerte el, feltéve, hogy ügyvéd (jogtanácsos) az általa készített okirat szabályszerű ellenjegyzésével bizonyítja, hogy a kiállító a nem általa írt okiratot előtte írta alá, vagy aláírását előtte saját kezű aláírásának ismerte el.

A Pp. 195. § (1) és (5)-(6) bekezdései értelmében az olyan papír alapú vagy elektronikus okirat, amelyet bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv ügykörén belül, a megszabott alakban állított ki, mint közokirat teljesen bizonyítja a benne foglalt intézkedést vagy határozatot, továbbá az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát, úgyszintén az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét, valamint annak idejét és módját. A közokiratot az ellenkező bebizonyításáig valódinak kell tekinteni, a bíróság azonban - ha szükségesnek találja - az okirat kiállítóját hivatalból is megkeresheti, hogy az okirat valódisága tekintetében nyilatkozzék. Ellenbizonyításnak a közokirattal szemben is helye van, de csak annyiban, amennyiben azt a törvény ki nem zárja vagy nem korlátozza.

A perbeli kölcsönszerződések teljes bizonyítóerejű magánokirati formában készültek, azokat dr. YY ügyvéd szerkesztette és látta el ellenjegyzésével. A 2004. augusztus 18-ai kölcsönszerződésnek megfelelő tartalommal a felperes dr. XY közjegyző-helyettes előtt tartozáselismerő nyilatkozatot tett (közokirat). Az elsőfokú bíróság a felperes indítványára tanúbizonyítást folytatott le az okirati bizonyítékokkal szemben: az 5.400.000 forint átadásának tényére vonatkozóan az alperes személyes előadása szerint a pénzt ZZ adta át a felperesnek a közjegyzői okirat ellenében, ZZ tanúvallomásában a fentiekkel egyezően nyilatkozott. Ezzel szemben XX tanú azt vallotta, hogy a felperes nem kapott pénzt, ZZ csupán „papíron” átvállalta egy előző kölcsönügyletből származó - KK felé fennálló - adósságát, tehát valójában engedményezés történt. A tanú nyilatkozata szerint a felperes azért írt alá

ilyen összegről szerződést, mert a korábban felvett hitelt nem tudta határidőben visszafizetni, így a végrehajtást csak ily módon tudta elkerülni. Az elsőfokú bíróság XX tanú vallomását a felperes előadásával részben ellentétesnek, ZZ tanú érdektelenségét pedig a hozzátartozói kapcsolatra tekintettel kétségesnek találta, ezért - helyesen - az értékelése körébe vonta a felperesnek a szerződés aláírását követően tanúsított magatartását. Ennek alapján kétségesnek tartotta, hogy a felperes annak ellenére adott közokiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot, hogy tisztában lehetett volna az abban foglaltak valótlanságával. Ennek ellentmond az az állítása, hogy szerinte pénz átadására nem került sor. A másodfokú bíróság is osztja az elsőfokú bíróságnak kifejtett álláspontját, kiemelve: a felperes nem hivatkozott arra, hogy kényszerrel, fenyegetéssel bírták rá a szerződés aláírására, továbbá arra vonatkozóan sem merült fel adat, hogy a felperes belátási képessége az ügyletkötés időpontjában hiányzott. A felperes tehát alappal nem hivatkozhat a valós szerződéskötési akarat hiányára, illetve arra sem, hogy a felek tényleges ügyleti szándéka eltért a szerződésekben foglaltaktól. A felperes azt sem tudta sikerrel bizonyítani - és ez egyébként a józan ész követelményének is teljességgel ellentmond -, hogy mi indította arra a magatartásra, hogy pénzátadás hiányában, ellenszolgáltatás nélkül adja át az alperes képviselőjének az 5,4 millió forintról szóló tartozáselismerő közjegyzői okiratot.

A Fővárosi Ítéltáblának tudomása van arról, hogy a mindennapi életben elfogadott gyakorlatról, miszerint a kölcsönszerződés aláírásától esetenként elválik a pénz átadása és az utóbbira egy későbbi időpontban, a már előzőleg aláírt szerződés átadása ellenében kerül sor. Abból a körülményből tehát, hogy az alperes - a szerződésben foglaltakkal szemben - csak a közjegyzői okirat elkészülte után adta át a kölcsönösszeget a felperesnek, nem következik, hogy egy fiktív szerződésről van szó, illetve, hogy ennek alapján a szerződéseket tartalmazó okiratok bizonyító ereje teljes egészében megkérdőjelezhető lenne. A kölcsönügylet valódiságát és a pénz átadását támasztja alá az is, hogy az alperes egyértelműen bizonyítani tudta, miszerint a szerződéskötés időpontjában rendelkezett a kölcsön nyújtásához szükséges pénzeszeggel.

Alapítván hivatkozik a felperes XX tanú érdektelenségére, hiszen a 2007. április 20. napján kelt jegyzőkönyv 5. oldalán a tanú úgy nyilatkozik: „Szükség esetén tudok rendelkezésre bocsátani a saját családom érdekeltsége körében olyan ingatlant, amelyre AA helyezett ki hitelt.”. Fenti nyilatkozat egyértelműen alátámasztja, hogy ZZ tanú nem tekinthető a jelen perben teljes mértékben elfogulatlanak.

Helyesen döntött az elsőfokú bíróság, amikor a felperesnek az ügyvédi tényvázlat megkeresés útján történő beszerzése iránti kérelmét elutasította. A felperes nem igazolt - a Pp. 192. § (1) bekezdése szerint figyelembe vehető - olyan körülményt, amely megakadályozta volna abban, hogy beszerezze saját maga, az ő megbízottjának is tekinthető okiratot szerkesztő ügyvédtől a perbeli jogügyletre

vonatkozó tényvázlatot. Figyelemre méltó, hogy a felperes ezen bizonyítási indítványát az utolsó tárgyaláson visszavonta.

Az elsőfokú bíróság ítéletében utalt arra, hogy az alperes nem adta meg a titoktartás alóli felmentést az okiratokat szerkesztő ügyvéd, valamint a közjegyző részére, akik ezért tanúként nem voltak meghallgathatók, azonban ezt - helyesen - nem róta az alperes terhére. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást az ő tanúvallomásuk hiányában is szükséges mértékben feltárta, így az okiratszerkesztő személyek tanúkénti meghallgatása nem volt indokolt. A Fővárosi Ítéltábla a támadott ítéletet e körben azzal egészíti ki, hogy a 2004. augusztus 18. napján kelt kölcsönszerződés 10. pont 4. bekezdése kifejezetten tartalmazza, hogy azt a felek „elolvasás és közös értelmezést követően mint akaratukkal mindenben megegyezőt jóváhagyólag és saját kezűleg aláírták”. Ez egyértelműen azt igazolja, hogy a felperes tisztában volt azzal, hogy mit ír alá, a szerződés aláírásával pedig megerősítette, hogy az abban foglaltak az ügyleti akaratával mindenben megegyeznek. A szerződésben írtak valódiságát, az okirat bizonyító erejét tovább erősíti, hogy a felperes a szerződés aláírását követően közjegyző előtt, a szerződésben foglaltakkal azonos tartalmú tartózáselemző és kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett. A közjegyzői okirat a szerződéshez hasonló záradékot tartalmaz, mely szerint: a közjegyző az abban foglaltakat a felperes előtt felolvasta, tartalmát és jogkövetkezményeit megmagyarázta, a felperes azt, mint akaratával mindenben megegyezőt aláírta. Nem vitatott, hogy alperesi részéről senki nem volt jelen a közjegyző előtt az okirat elkészítésekor. A felperes maga sem hivatkozott arra, hogy a nyilatkozatokat külső körülmény hatása alatt írta volna alá. Mindezekre tekintettel az ügyleti akarat megállapításakor az ügyvéd által ellenjegyzett szerződésben és a közjegyzői okiratban foglaltak az elsődlegesen irányadók.

A kifejtettekre tekintettel az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatokat helytállóan mérlegelte, és abból érdemben helyes következtetést vont le, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alaptalanul fellebbező felperest az illeték feljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viselésére. Az alperesnek a másodfokú eljárás során költsége nem merült fel, ezért erről a Fővárosi Ítéltáblának nem kellett döntenie.

, 2008. október 2.

Dr. Lizák Tibor sk.
a tanács elnöke

Dr. Molnár Ágnes sk.
Anikó sk.
előadó bíró

Dr. Merőtey
bíró

A kiadmány hitelélül: